



**FORSVARSMINISTERIET**  
EJENDOMSSTYRELSEN

# Årsberetning

**Forsvarsministeriets  
Ejendomsstyrelse**

**2019**

---

# Indhold

---

Virksomhedsoplysninger	2
1. Beretning	3
1.1. Præsentation af styrelsen	3
1.2. Ledelsesberetning	4
1.3. Forventninger til det kommende år	6
2. Målrapportering	8
2.1. Målrapporteringens 1. del – skematisk oversigt	8
2.2. Målrapporteringens 2. del – uddybende analyser og vurderinger	11
3. Regnskab	13
3.1. Anvendt regnskabspraksis	13
3.2. Bevillingsregnskab	13
3.3. Øvrige regnskabsoplysninger	16
4. Ledespåtegning	21
4.1. Påtegning	21

# Virksomhedsoplysninger

**Styrelsens navn** Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse

**Styrelseschef** Bjørn Ingemann Bisserup

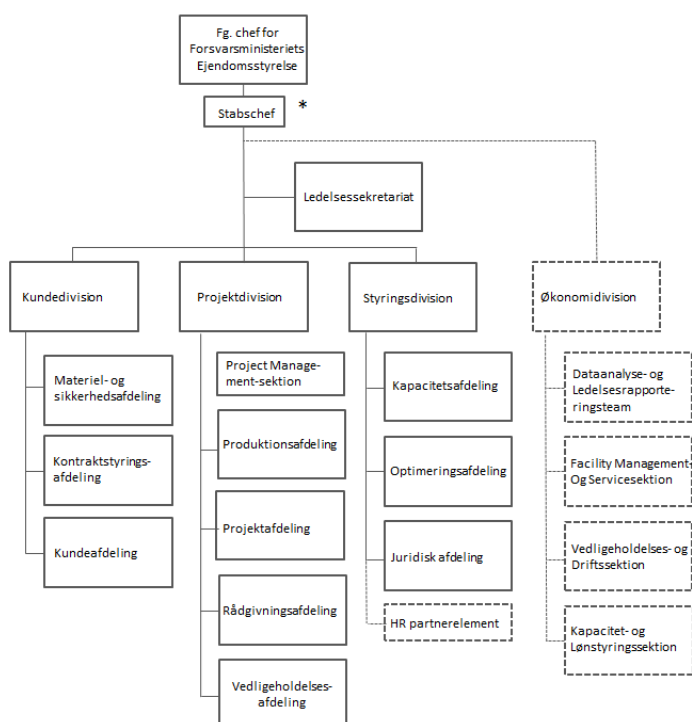
Revision Rigsrevisionen  
Landgreven 4  
1301 København K

Advokat Kammeradvokaten  
Vester Farimagsgade 23  
1606 København V

Banker Danske Bank  
Holmens Kanal 2-12  
1090 København K

Statens Koncern Betalinger  
Girostrøget 1  
0800 Høje Taastrup

## Organisering af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse:



\* Stabschef-funktionen er tilføjet organisationen medio december 2019.

# 1. Beretning

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er en styrelse inden for Forsvarsministeriets koncern. Ejendomsstyrelsen arbejder inden for Forsvarsministeriets koncernfælles mission og vision:

## **Mission:**

Sammen arbejder vi for Danmarks sikkerhed, interesser og borgernes tryghed.

## **Vision:**

- Vi driver og udvikler opgaveløsningen, så vi får mest mulig effekt ud af de ressourcer, vi sammen råder over.
- Vi er en professionel og bredt anerkendt samarbejdspartner.
- Vi skaber fælles handlekraft gennem loyalt og tillidsfuldt samarbejde.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse arbejder sammen med den øvrige del af Forsvarsministeriets koncern for Danmarks sikkerhed, interesser og borgernes tryghed.

Ejendomsstyrelsen arbejder med at udmønte den koncernfælles mission og vision via mål under de strategiske pejlemærker, som var bruger- og kundefokus, IT- og cybersikkerhed, omkostningsfokus og internt fokus. Ambitionen er at skabe enkelhed for kunderne i levering og servicering af arbejdspladser, ejendomme og faciliteter samtidig med, at vi optimerer vores leverancer til gavn for såvel brugere som kunder. Vi skal ramme balancen mellem kvalitet og ressourcer, mens vi til stadighed bibeholder fleksibiliteten, hvis der opstår ændringer i de etablissemnts mæssige behov.

Ejendomsstyrelsen understøtter dermed den koncernfælles mission og vision ved at levere, udvikle og tilpasse de fysiske rammer, som er nødvendige for, at militære enheder og øvrige myndigheder under Forsvarsministeriet kan lykkes med deres centrale samfundsopgave.

### **1.1. Præsentation af styrelsen**

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses kerneopgave er at levere "full service management" af arbejdspladser, ejendomme og faciliteter. Det vil sige, at vi varetager drift, administration og vedligehold af Forsvarsministeriets arealer og bygninger med tilknyttede faste installationer som fx el, varme og alarmer. Ligeledes er styrelsen ansvarlig for leverancer af tilknyttede facility management-ydelser som rengøring, kantinedrift, arealpleje mv.

Det er Ejendomsstyrelsen, der varetager bygherreansvaret for ministerområdet ved gennemførelse af bygge- og anlægsprojekter, dog undtaget Forsvarets Efterretningstjeneste. Endvidere er vi ansvarlige for gennemførelse af miljøtiltag på arealer og energitiltag i bygninger. Dertil varetager Ejendomsstyrelsen administrationen af Forsvarsministeriets lejeboliger og eksterne lejemål. Forsvarsministeriets

Ejendomsstyrelse er ansvarlig for tilpasning af ministeriets bygnings- og arealkapacitet, dels foranlediget af politiske beslutninger, dels foranlediget af efterspørgslen fra ministerområdet.

Ejendomsstyrelsen havde følgende bevillinger på finansloven for 2019:

**TABEL 1.1.1.** / Styrelsens hovedkonti

Hovedkonti	Navn	Bevillingstype
§ 12.14.01	Egen virksomhed	Driftsbevilling
§ 12.14.02	Funktionel virksomhed	Driftsbevilling
§ 12.14.03	Bygge- og anlægsprojekter	Anlægsbevilling
§ 12.14.04	Provenu, indtægtsbevilling	Anlægsbevilling
§ 12.14.05	Oprydning efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland	Driftsbevilling

## 1.2. Ledelsesberetning

I mål- og resultatplan 2019 er opstillet syv mål. Nedenfor præsenteres årets samlede resultat.

**TABEL 1.2.1.** / Årets faglige resultater

Mål	Tilfredsstillende	Mindre tilfredsstillende
A Økonomisk styring af facility management-kontrakten		X
B Leverancestyring af facility management-kontrakten		X
C Brugertilfredshed med facility management-leverancerne		X
D IT- og cybersikkerhed	X	
E Styrket tværgående økonomistyring	X	
F Implementering og auditering af Projektmanual for bygge- og anlægsprojekter	X	
G Onboarding	X	
<b>I alt</b>	<b>4</b>	<b>3</b>

Det fremgår af tabel 1.2.1., at Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse vurderer fire mål som tilfredsstillende og tre mål som mindre tilfredsstillende. Det faglige resultat for året vurderes overordnet set mindre tilfredsstillende, da de tre mål, der vurderes mindre tilfredsstillende, udgør en meget væsentlig del af Ejendomsstyrelsens kerneopgave med levering af "full service management".

I 2019 har Ejendomsstyrelsens leverancer af facility management-ydelser haft meget stort fokus. Overordnet set har der været udfordringer med styring af 1) økonomi, da der er brugt flere midler på facility management-ydelser end budgetteret, 2) leverancer, da målsætningen om 0 kritiske fejl og kerneydelsesfejl ikke nås og 3) brugertilfredshed, da målsætningen på 3,58 ikke er nået. Der er dog implementeret flere tiltag for fremadrettet at kunne forbedre leverancer og økonomisk styring af facility management-området. Disse mål uddybes yderligere i afsnit 2.2. Herudover indeholder årsrapporten for CVR nr. 16 28 71 80 supplerende forklaringer vedrørende afklaring af mellemværendet pr. 31. december 2019 i facility management-kontrakten.

Mål F Implementering og auditering af Projektmanual for bygge- og anlægsprojekter er i hovedsagen blevet gennemført og vurderes tilfredsstillende. Ejendomsstyrelsen vurderer, at de fremsatte kritikpunkter fra Rigsrevisionens beretning fra 2018 vedrørende elementer i Ejendomsstyrelsens styring af bygge- og anlægsprojekter er blevet adresseret i projektmanualen for gennemførelse af bygge- og anlægsprojekter (BAP manualen). Der er gennemført en ekstern auditering af manualen, og i auditrapporten vurderes manualen overordnet set at være et solidt værktøj til styring af særligt byggeprojekter og at indeholde de processer og værktøjer, der er nødvendige for at gennemføre et projekt korrekt fra den indledende planlægning til udførelse, ibrugtagning og drift. Implementering og fortsat udvikling af BAP manualen gennemføres i 2020, blandt andet med opfølgning på en række ikke-kritiske forbedringspunkter samt et

styrket fokus på blandt andet håndteringen af totaløkonomi og informations- og kommunikationsteknologi igennem processen.

På bygge- og anlægssiden har de væsentligste bygge- og anlægsprojekter i 2019 været modernisering af Hærens mandskabs- og materiefaciliteter, der omfatter etablering af moderne og arbejdsmiljømæssigt tidssvarende vedligeholds- og garagefaciliteter samt materiel-, bade- og omklædningsbygninger inden for Hærens myndighed. Fase I blev iværksat 30. juni 2016 og dækker i alt syv projekter på Antvorskov, Høvelte og Skive Kaserne, Dragonkasernen Holstebro, Holstebro øvelsesplads og Oksbøllejren. Fase I af projektet er afsluttet i 2019 med gennemførelse af forbedringer på Høvelte og Antvorskov Kaserne.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har særligt fokus på at øge cyber- og informationsikkerheden gennem implementering af ledelsesstandarden for informationssikkerhed (ISO 27001). Standarden bidrager til etablering af kontrol- og sikkerhedsforanstaltninger. Indledningsvis har fokus været på at integrere kravene til informationssikkerhed i Ejendomsstyrelsen via blandt andet kontrakter og leverandørstyring. Denne målsætning er opfyldt på tilfredsstillende vis, og grundlaget for en implementering er nu på plads.

Den 6. december 2019 afgav statsrevisorerne deres beretning om indkøb hos Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse. Denne var baseret på Rigsrevisionens beretning, der berørte indkøb på vedligeholdelsesområdet i 2018, og der blev her udtrykt skarp kritik af forvaltningen af indkøb på vedligeholdelsesområdet. Dette medførte blandt andet, at et rejsehold blev udsendt fra Forsvarsministeriet til Ejendomsstyrelsen for at undersøge de interne forvaltningsmæssige forhold i forbindelse med indkøb til vedligeholdelsesprojekter, herunder at auditere om princippet om funktionsadskillelse overholdes i Ejendomsstyrelsen – samt evt. komme med forslag til en styrkelse af princippet om funktionsadskillelse. Der henvises til årsrapporten for CVR nr. 16 28 71 80, som indeholder supplerende forklaringer.

**TABEL 1.2.2.** / Årets resultat (mio. kr.)

	2019
Bevilling	2.304,7
Regnskab <sup>1</sup>	1.983,6
<b>Årets overskud</b>	<b>321,1</b>
Tidligere års overførte overskud	548,6
<b>Overskud herefter til videreførelse</b>	<b>869,7</b>

Det økonomiske resultat for 2019 vurderes at være tilfredsstillende i forhold til de udførte opgaver. Af tabel 1.2.2. fremgår, at det samlede overskud til videreførelse er på 869,7 mio. kr. (øget fra 548,6 mio. kr.), hvoraf hovedparten (741,9 mio. kr.) er opsparing på anlægsbevillingerne, der planlægges anvendt i 2020 og fremover.

Tabel 1.2.3. viser årets resultat fordelt på drifts- og anlægsbevilling. Heraf fremgår, at Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse havde et mindreforbrug på 69,7 mio. kr. på driftsbevillingerne og et mindreforbrug på 251,4 mio. kr. på anlægsbevillingerne vedrørende bygge- og anlægsarbejder og afhændelse af ejendomme.

Afvigelsen på driftsbevillingen skyldes hovedsageligt udfordringer i forbindelse med facility management-kontrakten samt forskydninger på bygningsvedligehold.

<sup>1</sup> Inkl. bevillingsteknisk omflytning

**TABEL 1.2.3. / Økonomiske hovedtal (mio. kr.)**

	Regnskab 2019		
Ordinære driftsindtægter (ekskl. bevillinger)	-183,1		
Ordinære driftsomkostninger	1.770,4		
- Heraf personaleomkostninger	273,2		
Andre driftsposter, netto	396,2		
Finansielle poster, netto	0,1		
Ekstraordinære poster, netto	0,0		
<b>Årets resultat (ekskl. bevillinger)</b>	<b>1.983,6</b>		
	<b>Driftsbevilling</b>		<b>Anlægsbevilling<sup>2</sup></b>
Indtægter	-186,0	Indtægter	0,2
Udgifter	1.772,9	Udgifter	396,5
<b>Årets nettoudgifter (ekskl. bevillinger)</b>	<b>1.586,9</b>	<b>Netto</b>	<b>396,7</b>
Bevilling inkl. tillægsbevilling, netto	1.656,6	Bevilling, indtægter inkl. tillægsbevilling	0,0
		Bevilling, udgifter inkl. tillægsbevilling	648,1
<b>Årets overskud</b>	<b>69,7</b>		<b>251,4</b>
<b>Til videreførelse</b>	<b>321,1</b>		

### 1.3. Forventninger til det kommende år

Et gennemgående tema for Ejendomsstyrelsen i 2020 er kundernes og brugernes tilfredshed. Styrelsen skal holde fokus på kerneopgaven, og det skal være nemmere at være lokal chef, leder eller medarbejder i Forsvarsministeriets koncern. Man skal gerne opleve, at man får de aftalte leverancer til den aftalte tid og i den aftalte kvalitet. Ejendomsstyrelsen skal levere øget nærhed, mindre bureaukrati og mere lokal medbestemmelse og ansvar.

Herunder er den fortsatte styring af facility management-kontrakten et væsentligt indsatsområde. Kontrakten styres på flere parametre, hvoraf de tre vigtigste er sikring af de daglige basisleverancer, tilfredshed blandt kunderne og den økonomiske styring. Prioritering af ydelserne på facility management-området med basis i brugertilfredsheden har prioritet i året, der kommer. I 2020 fortsætter Ejendomsstyrelsen indsatsen med øget controlling, validering af mængder samt forventningsafstemning af serviceniveau.

På vedligeholdelsesområdet vil der i 2020 være væsentligt fokus på håndtering af Rigsrevisionens kritik af indkøb i Ejendomsstyrelsen. Det vil blandt andet udmønte sig i ændrede sagsgange på vedligeholdelsesområdet, herunder en styrkelse af indkøbsfunktionen med henblik på at forbedre kontrollen med særligt fokus på kravene til dokumentation. Dette vil medføre fornyet prioritering af vedligeholdelsesprojekter.

Rigsrevisionens kritik af indkøb i Ejendomsstyrelsen fører ligeledes til, at der i 2020 kommer fokus på den økonomiske forvaltning i form af primær varemodtagelse, forretningsgange og dokumentation. Der skal udarbejdes og implementeres konkrete handleplaner for Rigsrevisionens kritikpunkter – med særligt fokus på kontrol og efterlevelse af regler ved indkøb fremadrettet, herunder funktionsadskillelse og prokura. Målet er et solidt økonomisk kontrolmiljø. Herudover skal der ses bredt i organisationen, om der er processer, der med fordel kan optimeres for blandt andet at leve op til krav til dokumentation og ønsket om klare processer og procedurer. Gode sagsgange er forudsætningen for gode velovervejede beslutninger, og Ejendomsstyrelsen skal sikre, at der benyttes håndterbare og sunde processer, der er dokumenterbare.

Ejendomsstyrelsen gennemfører i 2020 byggeri for forventeligt 472,8 mio. kr. Af væsentlige byggerier kan nævnes ombygning af Haderslev Kaserne til garnison for Slesvigske Fodregiment samt fase II og III af Modernisering af Hærens Mandskabs- og materiefaciliteter på bl.a. Holstebro, Skive og Fredericia Kaserne.

<sup>2</sup> Inkl. bevillingsteknisk omflytning

For at understøtte vores byggeri er der et særligt fokus på implementering af projektmanualen for gennemførelse af bygge- og anlægsprojekter (BAP manualen), der skal sikre en tilfredsstillende styring af vores bygge- og anlægsarbejder. Hertil kommer en kontinuerlig opfølgning på alle bygge- og anlægsprojekter, der skal sikre, at projekterne udvikler sig tilfredsstillende i relation til tid, økonomi og scope.

Den grønne omstilling er i fokus både i Danmark og resten af verden. Som forvalter af mere end en tredjedel af statens bygninger og som en af Danmarks største arealforvaltere har Ejendomsstyrelsen et særligt ansvar, når det kommer til den grønne omstilling. Det betyder blandt andet, at Ejendomsstyrelsen i 2020 understøtter samtlige styrelser under Forsvarsministeriets ressortområde med implementering af Forsvarsministeriets energi- og miljøledelsessystem. Opgaven består konkret i at implementere driftsstyring og -kontrol i forhold til energi- og miljøforhold, således at energiforbruget og miljøpåvirkningerne minimeres ved aktiviteter under Forsvarsministeriets ressortområde.

Et andet område af stor vigtighed både nationalt og internationalt er cybertruslen, der er stigende. Det indeværende forsvarsforlig vil styrke robustheden af det danske samfunds forsvar mod cyberangreb, og dette vil også have prioritet i Ejendomsstyrelsens opgaveløsning og drift. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har særligt fokus på at øge cyber- og informationssikkerheden gennem styrket indsats på risikostyring iht. ledelsesstandarden for informationssikkerhed (ISO 27001). Risikostyring bidrager til etablering af kontrol- og sikkerhedsforanstaltninger i forhold til vores risikoprofil. Hvor indsatsen i 2019 var fokuseret på informationssikkerhed i relation til leverandørstyring, har indsatsen i 2020 fokus på udarbejdelse af risikovurderinger samt beredskabs- og forretningskontinuitetsplaner for de fem vigtigste IT-systemer i Ejendomsstyrelsen.

Derudover har styrelsen i 2020 et stadigt fokus på at videreudvikle Ejendomsstyrelsen som en attraktiv arbejdsplads ved at styrke rekruttering og "onboarding". En stabil og kvalificeret medarbejderstab er den bedste forudsætning for at skabe leverancer af høj kvalitet.

De økonomiske rammer for 2020 er tilpasset tiltagene i forsvarsforliget for 2018-2023. 2020 bliver præget af organisatoriske og økonomiske konsekvenser som følge af Rigsrevisionens beretning om indkøb i Ejendomsstyrelsen samt indsatsen fra det rejsehold, der blev sendt til Hjørring i samme forbindelse.



## 2. Målrapportering

### 2.1. Målrapporteringens 1. del – skematisk oversigt

**TABEL 2.1.1.** / Skematisk oversigt over årets målopfyldelse

<b>A: Økonomisk styring af facility management-kontrakten</b>	
<p>Det er målet, at Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse sikrer, at den økonomiske styring af facility management-kontrakten resulterer i større økonomisk værdiskabelse og realisering af effektiviseringsmuligheder.</p> <p>Målet er nået, når de samlede omkostninger i facility management-kontrakten ikke overstiger den udmeldte budgetramme.</p>	<p><b>Målopfyldelse</b> Mindre tilfredsstillende</p>
<p><b>Aktiviteter og resultater</b> Ejendomsstyrelsens grundbudget for facility management-kontrakten var i 2019 på ca. 399 mio. kr. Resultatet for 2019 er på ca. 426 mio. kr., hvilket er en overskridelse af grundbudgettet for facility management-kontrakten med ca. 27 mio. kr., svarende til ca. syv pct.</p> <p>Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har medio 2019 indmeldt en samlet budgetudfordring på ca. 50 mio. kr. i forhold til overholdelse af grundbudgettet for facility management-kontrakten. Udfordringen er dog håndteret via prioritering af midler fra bygningsvedligeholdelsesområdet.</p> <p>Udfordringen skyldtes en større efterspørgsel af ydelser fra koncernen end forudsat i grundbudgettet, udfordringer med datakvaliteten fra facility management-leverandøren samt et behov for bedre prognosestyring og prioritering af ydelser. Adressering af disse behov medførte dog en væsentlig reduktion af budgetoverskridelsen på facility management-kontrakten.</p> <p>Resultatet er på den baggrund mindre tilfredsstillende.</p>	
<b>B: Leverancestyring af facility management-kontrakten</b>	
<p>Det er målet, at Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse skal sikre levering af de daglige basisleverancer, herunder understøttelse af koncernens kernevirkksomhed.</p> <p>Målet er nået, når der ikke registreres flere fejl på kerneydelser og kritiske fejl end angivet i kontraktens beskrivelse af performanceincitament.</p>	<p><b>Målopfyldelse</b> Mindre tilfredsstillende</p>
<p><b>Aktiviteter og resultater</b> Der er i 2019 registreret én kerneydelsesfejl og tre generelle kritiske fejl pr. kvartal. Derved når Ejendomsstyrelsen ikke den i kontrakten fastsatte målsætning på 0 fejl. Kontrakten er en partnerskabsaftale mellem Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse og dets leverandør, der omhandler facility management-ydelser inden for blandt andet rengøring, forplejning og tekniske installationer.</p> <p>Målet vurderes efter antal kerneydelsesfejl (fejl, der gør at operative aktiviteter ikke kan gennemføres) og kritiske fejl (fejlløst leveret inden for de almene serviceområder, herunder rengøring, kantine og arealpleje).</p> <p>Ejendomsstyrelsen har i 2019 forsøgt kvalitativ og kvantitativ optimering af ydelser leveret fra facility management-leverandøren. Dette er blandt andet sket i form af øget controlling på tværs af landet, herunder ved implementering af service-managers.</p> <p>Grundet uenighed om antal og indholdet af klager over af kritiske fejl og kerneydelsesfejl blev der indgået aftale med facility management-leverandøren den 30. oktober 2019, hvorefter antallet af kritiske fejl og kerneydelsesfejl blev fastsat på baggrund af resultatet i henholdsvis 3. og 4. kvartal 2018. De generelle kritiske fejl skyldes, at facility management-leverandøren ikke har leveret den aftalte egenkontrol. Facility management-leverandøren har i 2019 udviklet og implementeret et nyt koncept for egenkontrol, men Ejendomsstyrelsen har vurderet, at det endnu ikke opfylder styrelsens krav til egenkontrol.</p> <p>Resultatet er på den baggrund mindre tilfredsstillende.</p>	

### C: Brugertilfredshed med facility management-leverancerne

Det er målet, at brugerne er tilfredse med Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses leverancer.

Målet er nået, når brugertilfredsheden som et samlet gennemsnit udgør minimum 3,58 på en skala fra 1-5.

#### Målopfyldelse

Mindre tilfredsstillende

#### Aktiviteter og resultater

Gennemførelse af Ejendomsstyrelsens brugeroplevelsesundersøgelse 2019 har vist en mindre tilbagegang fra en brugertilfredshed på 3,36 i 1. kvartal 2019 til 3,32 i 3. kvartal (-0,04). Brugertilfredsheden er således faldet, og målsætningen på 3,58 er fortsat ikke nået.

Ejendomsstyrelsen og facility management-leverandøren har på baggrund af brugeroplevelsesundersøgelserne i 2019 gennemført en række tiltag, forankret i de lokale distrikter, som er målrettet mod at øge brugertilfredsheden af basisleverancerne. Tiltagene berører eksempelvis tilpasning af sortiment og tydelig opdeling af områderne retail- og vægtsalg i kantinerne samt frekvenstilpasning af rengøring af især toiletter og mødelokaler.

Ydermere er der i distrikterne opsat vejledninger på etableringerne, der har til formål at forbedre brugervenligheden af kopirum og WiFi. Der er endvidere opsat information ved toiletter, der oplyser tidspunktet for seneste gennemførte rengøring.

De gennemførte tiltag har dog ikke været tilstrækkelige til at hæve eller fastholde brugertilfredsheden.

Resultatet er på den baggrund mindre tilfredsstillende.

### D: IT- og cybersikkerhed

Det er målet at integrere krav til informationssikkerhed i Ejendomsstyrelsen via kontrakter og leverandørstyring for at løfte styrelsens modenhedsniveau i relation til ISO 27001.

Målet er nået, når de specificerede krav til informationssikkerhed i leverandørstyringen er initialimplementeret.

#### Målopfyldelse

Tilfredsstillende

#### Aktiviteter og resultater

Der er etableret en styregruppe og en arbejdsgruppe i Ejendomsstyrelsen med henblik på udarbejdelse af en indkøbspolitik, en leverandørstyringspolitik samt én bestemmelse med fire vejledninger for hver af de identificerede indkøbskategorier (1: Bygge- og anlæg; 2: Vedligehold; 3: IT-, vare-, tjeneste- og konsulentydelse og 4: Facility management-ydelse). Vejledningerne er udarbejdet i overensstemmelse med Ejendomsstyrelsens bestemmelse om leverandørstyring, hvilket sikrer en ensartet tilgang til leverandørstyring i Ejendomsstyrelsen. Ejendomsstyrelsen direktion har 13. marts 2019 godkendt projektgrundlag, kommissorier samt handle- og tidsplan.

Indkøbspolitikken, leverandørstyringspolitikken og direktiv for indkøb og leverandørstyring er godkendt af Ejendomsstyrelsens ledelse, og standardkontraktparadigmer og -krav til anvendelse ved udbud er alle udarbejdet. Sidstnævnte dokumenter specificerer i detaljer, de krav, der er til informationssikkerhed i leverandørstyringen, for eksempel i forhold til den indledende risikovurdering af informationssikkerhed forud for et indkøb. Disse krav fremgår for eksempel af bilag 2 til direktivet for indkøb- og leverandørstyring, som skal udfyldes som dokumentation og tjekliste for at Ejendomsstyrelsens indkøbspolitik er overholdt.

Ejendomsstyrelsens direktion er på direktionens møde den 23. oktober 2019 orienteret om, at sidstnævnte er udarbejdet, ligesom direktionen ved dette møde har godkendt et bilag til kommissoriet for styregruppen med en implementeringsfase vedr. indkøbs- og leverandørstyringsprojektet i Ejendomsstyrelsen.

Informationssikkerhed er således initialimplementeret i Ejendomsstyrelsen, da relevante medarbejdere har modtaget undervisning i leverandørstyring på baggrund af ovenstående dokumenter, ligesom nye leverandørftaler indgås på baggrund af de godkendte standardkontraktparadigmer og -krav.

#### Implementering af ISO 27001:

Ejendomsstyrelsen har rådført sig med konsulentfirmaet Deloitte vedr. implementering af ISO 27001 for at sikre en integration af kravene til informationssikkerhed i leverandørstyringspolitikken og bestemmelsen for leverandørstyring.

Resultatet er på den baggrund tilfredsstillende.

### E: Styrket tværgående økonomistyring

Det er målet at styrke det samlede økonomiske beslutningsgrundlag på tværs af styrelsen, herunder at sikre en tværgående flerårig prioritering mellem aktiviteter og opgaver.

Målet er nået, når der er etableret en ny struktur og proces, som sikrer en tværgående prioritering i direktionen forud for koncernens prioriteringsoplæg.

**Målopfylde**  
Tilfredsstillende

#### Aktiviteter og resultater

Der er med baggrund i input fra afdelingschefer og direktionsmedlemmer i Ejendomsstyrelsen udarbejdet proces og design af økonomirapporter til alle afdelinger og vicedirektører.

Med udgangspunkt i de udarbejdede månedlige rapporter er direktionen præsenteret for beslutningsoplæg om prioritering af opgaver og aktiviteter. På dette grundlag har direktionen foretaget flerårige tværgående prioriteringer med allokeringer fra direktionsreserven.

Resultatet er på den baggrund tilfredsstillende.

### F: Implementering og auditering af Projektmanual for bygge- og anlægsprojekter

Det er målet at sikre implementering af projektmodellen og projektmanualen for gennemførelse af bygge- og anlægsprojekter, således at der foreligger et solidt projektstyringsgrundlag under hensyn til tid, pris og kvalitet. Ved at auditere projektmanualen vurderes kvalitet og anvendelse af projektmanualen.

Målet er nået, når projektmanualen er implementeret, og der er gennemført en ekstern audit af projektmanualen, hvor der ikke er konstateret væsentlige afvigelser, jf. ISO 9001.

**Målopfylde**  
Tilfredsstillende

#### Aktiviteter og resultater

Der er i 2019 gennemført et intensivt udviklingsarbejde ud fra en godkendt projektplan. Ydermere er der gennemført to interne audits i april og oktober 2019 samt én ekstern audit i december 2019 for at sikre en løbende kvalitetssikring og korrektion af udviklingsarbejdet.

Den første interne audit i april 2019 er afviklet med afsæt i ISO 9001-standarden og affødte udpegning af en række forbedringspunkter. Den interne audit resulterede desuden i en erkendelse af, at styrelsens aktuelle behov ikke er et ledelsessystem opbygget efter ISO 9001-standarden. Behovet er derimod et ledelsessystem, der sikrer styring og kvalitet af bygge- og anlægsprojekter. Herudover er der et behov for at adressere Rigsrevisionens kritikpunkter af Ejendomsstyrelsens styring af bygge- og anlægsprojekter. Udviklingsarbejdet er siden udført i henhold hertil. Det blev ligeledes vedtaget at udskyde implementering af projektmanualen for gennemførelse af bygge- og anlægsprojekter (BAP manualen) til 2020.

I efterårets to audits er der identificeret en række forbedringspunkter, som Ejendomsstyrelsen håndterer i løbet af 2020. Konklusionen i den eksterne auditrapport er, at Ejendomsstyrelsen i BAP manualen har udviklet et ledelsessystem, der udgør et solidt værktøj til styring af særligt bygge- og anlægsprojekter. Implementering af BAP manualen, fortsat udvikling og et løbende vedligehold af ledelsessystemet pågår fra 2020.

Opgaven er således i hovedsagen gennemført, og resultatet er på den baggrund samlet set tilfredsstillende.

### G: Onboarding

Det er målet at videreudvikle Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse som en attraktiv arbejdsplads med henblik på at fastholde kvalificeret arbejdskraft. Bedre fastholdelse og rekruttering af nye medarbejdere skal resultere i et positivt økonomisk og fagligt afkast. En mere stabil medarbejderstab skal tillige resultere i bedre service over for kunder og brugere.

Målet er nået, når minimum 30 pct. flere nyansatte fortsat er i sin stilling efter 1 års ansættelse.

**Målopfylde**  
Tilfredsstillende

#### Aktiviteter og resultater

Ud af 31 nyansatte (16,1 pct.) i perioden 1. januar - 31. december 2019 har fem medarbejdere forladt deres stilling inden for et års ansættelse mod baseline for 2018, hvor syv ud af 72 nyansatte (9,7 pct.) forlod styrelsen inden for det første år. Det er en væsentlig procentuel forøgelse (66 pct.) i forhold til det ønskede fald på minimum 30 pct.

Reelt er der to færre nyansatte, der forlader styrelsen i 2019 end i 2018, men de fylder meget procentuelt. Der er formodentlig i højere grad tale om et udsving end en faktisk stigning, og et så lille udsving er forventeligt i en virksomhed i en størrelse som Ejendomsstyrelsen.

Der er gennemført en del tiltag i året for at styrke onboarding. Der er blandt andet oprettet et onboarding site på intranettet dels for nye medarbejdere og dels for chefer, der skal ansætte nye medarbejdere. Onboarding interviews viser, at onboarding sitet bliver brugt af de nye medarbejdere, og der er mange positive tilbagemeldinger. Hertil kommer et site til branding af Ejendomsstyrelsen på internettet.

Der er ikke gennemført audit af tre chefers brug af koncept for onboarding som planlagt, men de gennemførte onboarding interviews viser tydeligt, at cheferne i vid udstrækning benytter sig af onboarding konceptet.

Resultatet er på den baggrund tilfredsstillende.

## **2.2. Målrapporingens 2. del – uddybende analyser og vurderinger**

Med udgangspunkt i årets resultat har Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse udvalgt tre mål til uddybende analyse. Målene er essentielle for Ejendomsstyrelsen, fordi de er en central del af Ejendomsstyrelsens kerneopgave, levering af "full service management". Derfor lå tyngden i 2019 på den sikre levering af de daglige basisleverancer, og det væsentligste strategiske pejlemærke i 2019 var således bruger- og kundefokus, der særligt er adresseret i mål A, B og C. Disse mål afspejler samlet set de væsentligste styringsparametre på facility management-kontrakten i 2019. En uddybende redegørelse for disse mål ses derfor som nødvendig.

### **Mål A Økonomisk styring af facility management-kontrakten**

Resultatet vurderes at være mindre tilfredsstillende. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse indmeldte medio 2019 en samlet budgetudfordring på ca. 50 mio. kr. i forhold til grundbudgettet for facility management-kontrakten. Budgetudfordringen skyldtes blandt andet større efterspørgsel af ydelser fra koncernen end forudsat i grundbudgettet samt manglende datakvalitet fra facility management-leverandøren.

For at imødekomme den udfordring og sikre, at der jævnt over budgetåret kan leveres ydelser i det nødvendige omfang, har Ejendomsstyrelsen indført en ny metode for prognosestyring. Metoden medfører et større indblik og synlighed af igangværende arbejde på ydelsesniveau, hvilket skaber bedre overblik over ydelser og økonomi.

Det har ligeledes været nødvendigt at indføre en hård prioritering af indkomne ønsker til bestillingsydelser, hvilket bidrog til at bremse budgetoverskridelsen på facility management-kontrakten.

På baggrund af den forbedrede styring og den øgede prioritering af ydelser er det forventede resultat for 2019 på ca. 426 mio. kr. Den samlede overskridelse på facility management-kontrakten er dermed halveret og svarer til ca. syv pct. af grundbudgettet på kontrakten. Dermed er overskridelsen på facility management-kontrakten holdt inden for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses samlede ramme for funktionel virksomhed.

### **Mål B Leverancestyring af facility management-kontrakten**

Resultatet vurderes at være mindre tilfredsstillende, da der er registreret flere fejl end den fastsatte målsætning på 0 fejl.

Ejendomsstyrelsen har i 2019 indført en lang række tiltag for forbedring af leverancestyringen, herunder implementering af service-managers, øget controlling, validering af mængder samt forventningsafstemning af serviceniveau. Trods dette har det i samarbejde med facility management-leverandøren ikke været muligt at eliminere kerneydelsesfejl eller kritiske fejl.

I oktober 2019 blev der implementeret tiltag, som skulle sikre grundlaget for større leverancesikkerhed. Dette har også resulteret i en række initiativer i partnerskabet med facility management-leverandøren. Disse skal fremadrettet sikre grundlaget for større leverancesikkerhed. Dette opnås blandt andet ved et øget fokus på kvaliteten af ydelser.

Facility management-leverandøren har i 2019 udviklet og implementeret et nyt koncept for egenkontrol, men Ejendomsstyrelsen har vurderet, at det ikke opfyldte styrelsens krav til egenkontrol. I fjerde kvartal har Ejendomsstyrelsen i samarbejde med facility management-leverandøren udarbejdet koncept for fyldestgørende egenkontrol hos facility management-leverandøren samt dokumentation for levering af ydelser. Dette forventes færdigimplementeret i første halvår 2020 og vil blive et afgørende element i forbedring af leverancestyringen fremadrettet.

### **Mål C Brugertilfredshed med facility management-leverancerne**

Resultatet vurderes at være mindre tilfredsstillende, da niveauet af den samlede brugeroplevelse for de syv distrikter er faldet med 0,04 fra første til andet halvår 2019, og ingen distrikter opnår målsætningen på 3,58. Undersøgelsen gennemføres halvårligt og er et centralt styringsredskab i facility management-kontrakten.

Fra første til andet halvår i 2019 ses en markant tilbagegang i tilfredsheden med hovedområdet bygninger, bygværk og belægninger (-4,8 pct.) og hovedområdet tekniske installationer (-7,5 pct.). Den

kvalitative analyse viser, at utilfredsheden med disse områder typisk handler om manglende vedligehold, uløste vicevært opgaver og indeklima som manglende ventilation, lys mm. Faldet skyldes blandt andet en strammere styring af bestillingsydelser med henblik på at yde bedre service og indsats på ydelser, der støtter operativt virke og uddannelse. Det vurderes, at også det produktionsstop, der af økonomiske årsager i en periode har været indført på facility management-aftalens vedligeholdsområde, har været medvirkende til den faldende tilfredshed. Dette fald var således forventeligt, idet en lang række af de indmeldte behov ikke blev prioriteret til udførelse.

Inden for hovedområderne intern service (kopirum, AV-udstyr), generel service (servicecenter samt facility management-leverandørens servicepersonale) og rengøring observeres de laveste fald i tilfredshed fra første til andet halvår i 2019 på henholdsvis -1,4 pct. på intern service og -1,9 pct. på generel service og rengøring. Dette er typisk områder, der ikke vil rammes hårdt af et produktionsstop.

En gennemgang af de regionale forskelle på brugertilfredsheden viser, at Distrikt Nordjylland, Distrikt Vestjylland og Distrikt Sydjylland har den laveste brugertilfredshed. Dette kan skyldes, at der er flere etableringer her med tekniske installationer, der kræver vedligehold, og som derfor har flere uløste vedligeholds- og vicevært opgaver.

Frekvensen af undersøgelserne er undtagelsesvis justeret, så der tilføres yderligere fire uger til implementering af tiltagene lokalt. Fremadrettet vil tiltagene i større udstrækning implementeres på tværs af distrikterne, således at der sikres mere ensartede leverancer og større leverancesikkerhed i hele landet. Der vil fra centralt hold blive udpeget enkelte overordnede fokusområder, der sætter retningen for hvilke tiltag, der iværksættes i distrikterne.

5.449 medarbejdere deltog i efterårets undersøgelse, hvilket er en stigning i antallet af respondenter på 43 pct. Erfaringerne fra gennemførelsen af brugeroplevelsesundersøgelserne har skabt fokus på at nå respondentgrupper, der har været vanskelige at få besvarelser fra. I 2019 har vi fokuseret på at nå brugerne i Beredskabsstyrelsen og Hjemmeværnet via koordinering med centrale medarbejdere i Beredskabsstyrelsen og Hjemmeværnet.

De gennemførte tiltag har ikke hævet brugertilfredsheden.

# 3. Regnskab

## 3.1. Anvendt regnskabspraksis

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er regnskabsmæssigt ikke en selvstændig virksomhed, der skal aflægge selvstændig årsrapport. Regnskabet for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er således indeholdt i regnskabet for virksomheden med CVR-nr. 16 28 71 80. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses aktiver og passiver indeholdes derfor i én samlet balance for virksomheden med CVR-nr. 16 28 71 80 og afrapporteres i den samlede årsrapport for denne virksomhed, der omfatter følgende styrelser: Forsvarskommandoen, Hjemmeværnet, Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, Forsvarsministeriets Personalestyrelse, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse og Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse.

Regnskabet i denne årsberetning består alene af et udgiftsbaseret driftsregnskab og tilhørende noter og skal derfor ses som et uddrag af det samlede regnskab for virksomheden med CVR-nr. 16 28 71 80. I forhold til opgørelsen af generelle fællesomkostninger henvises der til den for styrelsen gældende regnskabsinstruks. Regnskabet omfatter de hovedkonti, som Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er ansvarlig for, jf. ledelsespåtegningen.

Regnskabet for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er udarbejdet i overensstemmelse med statens udgiftsbaserede regnskabsprincipper, idet alle bevillinger er udgiftsbaserede, samt de nærmere retningslinjer herfor i regnskabsbekendtgørelsen, finansloven og Finansministeriets Økonomisk Administrative Vejledning (ØAV). De nævnte principper fraviges dog på et enkelt område, idet forskudsbetalinger til leverandører vedrørende levering af materiel mv. vedrørende flerårige kontrakter indregnes og udgiftsføres i bevillingsregnskabet på betalingstidspunktet i henhold til tekstanmærkning på finansloven. Den ved udarbejdelsen af regnskabet anvendte regnskabspraksis, herunder afvigelsen fra gældende regler, svarer til den praksis, der er anvendt ved udarbejdelsen af regnskabet for virksomheden med CVR-nr. 16 28 71 80. For nærmere beskrivelse af den anvendte regnskabspraksis henvises derfor til beskrivelsen af anvendt regnskabspraksis i årsrapporten for 2019 for virksomheden med CVR-nr. 16 28 71 80.

## 3.2. Bevillingsregnskab

Tabel 3.2.1. viser driftsregnskabet for 2019 for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse opdelt på hovedkonti. Af tabellen fremgår det, at Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse havde et mindreforbrug på § 12.14.01 på 4,2 mio. kr. og et mindreforbrug på § 12.14.02 på 69,4 mio. kr. På § 12.14.05 havde Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse et merforbrug på 3,8 mio. kr. Afvigelserne forklares mere detaljeret i det efterfølgende.

**TABEL 3.2.1.** / Bevillingsregnskab for finanslovskonti på driftsbevillingen (mio. kr.)

§ 12.14.01 Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	Regnskab 2018	Budget 2019 <sup>3</sup>	Regnskab 2019	Afvigelse	Budget 2020 <sup>4</sup>
Udgifter	284,4	281,4	278,2	3,2	260,3
Indtægter	0,0	0,0	-1,0	1,0	0,0
Resultat, brutto	284,4	281,4	277,2	4,2	260,3
Bevilling, netto	283,9	281,4	281,4	0,0	260,3
<b>Resultat, netto</b>	<b>-0,5</b>	<b>0,0</b>	<b>4,2</b>	<b>4,2</b>	<b>0,0</b>

<sup>3</sup> Budget 2019 er finanslov og tillægsbevilling

<sup>4</sup> Budget 2020 er gældende grundbudget som indtastet i SKS og indrapporteret til Finansministeriet

§ 12.14.02 Etablissemmentsdrift og bygningsvedligeholdelse	Regnskab 2018	Budget 2019	Regnskab 2019	Afvigelse	Budget 2020
Udgifter	1.492,5	1.564,1	1.485,3	78,8	1.535,8
Indtægter	-155,7	-194,4	-185,0	-9,4	-180,0
Resultat, brutto	1.336,8	1.369,7	1.300,3	69,4	1.355,8
Bevilling, netto	1.354,9	1.369,7	1.369,7	0,0	1.355,8
<b>Resultat, netto</b>	<b>18,1</b>	<b>0,0</b>	<b>69,4</b>	<b>-69,4</b>	<b>0</b>

§ 12.14.05 Oprydning efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland	Regnskab 2018	Budget 2019	Regnskab 2019	Afvigelse	Budget 2020
Udgifter	0,3	5,5	9,3	-3,8	49,0
Indtægter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat, brutto	0,3	5,5	9,3	-3,8	49,0
Bevilling, netto	10,0	5,5	5,5	0,0	49,0
<b>Resultat, netto</b>	<b>9,7</b>	<b>0,0</b>	<b>-3,8</b>	<b>3,8</b>	<b>0,0</b>

**TABEL 3.2.2. /** Regnskabs- og budgetspekifikation (mio. kr.)

§ 12.14.01 § 12.14.02 § 12.14.05	Regnskab 2019	Budget 2020 <sup>5</sup>
Nettoudgift	1.586,9	1.665,1
<b>Udgift</b>		
16. Husleje, leje af arealer, leasing	99,9	0,0
17. Internt statsligt køb af varer og tjenester	3,3	0,0
18. Lønninger / personaleomkostninger	273,2	255,8
19. Fradrag for anlægsløn	0,0	0,0
22. Andre ordinære driftsomkostninger	1.394,6	1.589,3
26. Finansielle omkostninger	0,1	0,0
43. Interne statslige overførselsudgifter	0,0	0,0
44. Tilskud til personer	0,0	0,0
51. Materielle anlægsaktiver	1,7	0,0
<b>Indtægt</b>		
11. Salg af varer	-179,7	-180,0
12. Internt statsligt salg af varer og tjenester	-3,3	0,0
21. Andre driftsindtægter	-2,9	0,0
25. Finansielle indtægter	0,0	0,0
30. Skatter og afgifter	0,0	0,0
31. Overførselsindtægter fra EU	0,0	0,0
33. Interne statslige overførselsindtægter	0,0	0,0

Tabel 3.2.2. viser, at de samlede nettoudgifter øges med 78,2 mio. kr. fra regnskabet 2019 til budgettet for 2020. Det skyldes hovedsageligt udskudte aktiviteter og projekter fra 2019 til 2020, men også et løft til bygningsvedligeholdelsesopgaver på § 12.14.02 i 2020. Herudover er der indarbejdet effektiviseringer på lønbudgettet som følge af budgetanalysen af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse fra 2015.

<sup>5</sup> Budget er lig grundbudget. Grundbudgettet er ikke udspecificeret i samme grad som regnskabet

TABEL 3.2.3. / Bevillingsafregning (mio. kr.)

Hovedkonti	Bevilling	Regnskab	Årets overskud	Disponibelt overskud der bortfalder	Akkumuleret overskud til videreførelse
Anlægsbevilling § 12.14.03					
Udgifter	421,5	395,7	25,8	0,0	480,6
Indtægter	73,1	73,0	0,1	0,0	0,0
Anlægsbevilling § 12.14.04					
Udgifter	226,6	0,8	225,8	0,0	261,3
Indtægter	227,2	227,0	0,2	0,0	0,0
<b>Anlægsbevilling i alt<sup>4</sup></b>	<b>648,1</b>	<b>396,7</b>	<b>251,4</b>	<b>0,0</b>	<b>741,9</b>
Driftsbevilling § 12.14.01					
Lønsum	278,6	272,7	5,9	0,0	5,5
Øvrig drift	2,8	4,5	-1,7	0,0	2,1
Driftsbevilling § 12.14.02					
Lønsum	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Øvrig drift	1.369,7	1.300,3	69,4	0,0	114,3
Driftsbevilling § 12.14.05					
Lønsum	0,6	0,5	0,1	0,0	0,1
Øvrig drift	4,9	8,8	-3,9	0,0	5,8
<b>Driftsbevilling i alt</b>	<b>1.656,6</b>	<b>1.586,9</b>	<b>69,7</b>	<b>0,0</b>	<b>127,9</b>
<b>Drifts- og anlægsbevilling i alt</b>	<b>2.304,7</b>	<b>1.983,6</b>	<b>321,1</b>	<b>0,0</b>	<b>869,7</b>

**Ad 12.14.01:**

Ingen bemærkninger.

**Ad 12.14.02:**

På driftsbevillingen er der et mindreforbrug på 69,4 mio. kr., hvilket primært skyldes mindre aktivitet på bygningsvedligehold og facility management. Det bemærkes i relation til facility management-kontrakten, jf. de supplerende forklaringer i årsrapporten for CVR nr. 16 28 71 80, at enkelte forhold er baseret på et dokumenteret skøn. En stor del af mindreforbruget på bygningsvedligehold skyldes forsinkelse på en række iværksatte projekter på bygningsvedligehold, teknisk vedligehold, miljø og NATO, for i alt 29 mio. kr. Herudover er der et mindreforbrug på etableringsdriften på ca. 9 mio. kr.

**Ad 12.14.03:**

På Bygge- og anlægsbevillingen har der i forhold til udgiftsbevillingen i 2019 været et mindreforbrug på 25,8 mio. kr. Mindreforbruget skyldes dels en gunstig licitation på nedbrydnings- og byggemodningsentreprisen for etablering af hangarer til F-35 på Flyvestation Skrydstrup og dels forsinkelser i arbejdet med renovering af Nyboder Etape II.

I 2019 er 18 projekter afsluttet og anlægsaktiveret, hvilket er lidt mindre end i 2018. I forbindelse med Modernisering af Hærens Mandskabs- og Materiefaciliteter fase I er de sidste to projekter på Høvelte Kaserne og Antvorskov Kaserne afsluttet i 2019. Yderligere er markante projekter som renovering af start og landingsbane og rømning af eskadrille 730 på Flyvestation Skrydstrup afsluttet i 2019.

Indtægtsbevillingen på 73,1 mio. kr. vedrører primært tilgodehavende donationer til renovering af De Gule Stokke i Nyboder, Etape II, bevilget af A.P. Møller og hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene formål, jf. aktstykke 78 af 20. marts 2018. Herudover har Varde Kommune i 2018 givet en donation til Støjdæmpende foranstaltninger på Varde skydebane. I 2019 har der været en korrektion af donationen, hvilket giver differencen mellem bevilling og regnskabet på indtægtsdelen for § 12.14.03.

**Ad 12.14.04:**

I Provenu ved afhændelse af ejendomme svarer indtægtsbevillingen til provenuet fra de ejendomme, der er afhændet i 2019, jf. tabel 3.2.3. Jonstruplejren er afhændet for 203,7 mio. kr. Herudover kan nævnes afhændelsen af Stensved Kaserne og en andel af Flyvestation Skalstrup som større afhændelser.



På udgiftsbevillingen har der været et mindreforbrug på 225,8 mio. kr. Dette skyldes, at der på Lov om Tillægsbevilling for 2019 blev optaget en udgiftsbevilling ved udmøntning af provener fra afhændelsen af Jonstruplejren, Stensved Kaserne og andel af Flyvestation Skalstrup i henhold til én-til-én princippet. Afhændelserne udgjorde en samlet værdi på 226,6 mio. kr.. Forbruget i indeværende år vedrører oprydning af Flyvestation Værløse, som er godkendt af regeringens økonomiudvalg 18. marts 2013..

#### Ad 12.14.05:

Merforbruget kan henføres til omflytning af bevilling på tillægsbevillingslovforslaget, der skal sikre tilstrækkelig bevilling på de enkelte hovedkonti til at imødegå et eventuelt uforudset forbrug i slutningen af året. Omflytningen er sket som led i den almindelige rebudgettering, hvor kontoen er tilført bevilling til løn og fratrukket bevilling til øvrig drift, idet der også er taget hensyn til den akkumulerede opsparring på hovedkontoen primo året. Modsatrettet var der et mindreforbrug, som kan tilskrives en længere proces ift. ansættelser i Ejendomsstyrelsen, hvilket betød, at projektforberejlingen ikke blev færdiggjort i 2019 og projektgennemførelse derfor først påbegyndes i 2020.

**TABEL 3.2.4.** / Akkumuleret resultat (mio. kr.)

Hovedkonti	Ultimo 2016	Ultimo 2017	Ultimo 2018	Resultat 2019	Ultimo 2019
Driftsbevilling § 12.14.01	1,2	4,0	3,5	4,2	7,7
Driftsbevilling § 12.14.02	12,2	26,9	44,9	69,4	114,3
Anlægsbevilling § 12.14.03	617,4	427,1	455,0	25,6	480,6
Anlægsbevilling § 12.14.04	19,9	30,0	35,5	225,8	261,3
Driftsbevilling § 12.14.05	0,0	0,0	9,7	-3,8	5,9
<b>Samlet resultat</b>	<b>650,7</b>	<b>487,9</b>	<b>548,6</b>	<b>321,1</b>	<b>869,7</b>

### 3.3. Øvrige regnskabsoplysninger

Såvel tabel 3.3.1. som tabel 3.3.2. viser en begrænset udvikling i personaleomsætningen i 2019.

**TABEL 3.3.1.** / Personaleomkostninger (antal årsværk)

Personalegrupper	2016	2017	2018	2019	Budget 2020 <sup>6</sup>
Officerer	31	24	24	24	
Stampersonel	105	95	83	79	
Civile	552	542	442	442	
Kontraktansatte	4	0	0	21 <sup>7</sup>	
<b>I alt</b>	<b>692</b>	<b>661</b>	<b>549</b>	<b>565</b>	<b>440</b>

**TABEL 3.3.2.** / Tilgang og afgang af medarbejdere (antal medarbejdere)

	2016	2017	2018	2019
Tilgang af medarbejdere	89	67	105	59
Afgang af medarbejdere	104	87	156	54
<b>I alt</b>	<b>-15</b>	<b>-20</b>	<b>-51</b>	<b>5</b>

**TABEL 3.3.3.** / Oversigt over igangværende bygge- og anlægsprojekter § 12.14.03 (mio. kr.)

Projektbetegnelse	Byggestart	Forventet afslutning	Årets udgift	Forventet totaludgift <sup>8</sup>
Nyboder Etape 2, København	2014	2022	137,2	337,8
Spor og veje, Oksbøl Skydeterræn	2018	2021	0,1	47,7

<sup>6</sup> De budgetterede årsværk er hentet fra finansloven for 2020

<sup>7</sup> I 2019 indgår medarbejdere ansat under socialt kapitel i styrelsernes årsberetninger under kontraktansatte og ikke i Forsvarsministeriets Personalestyrelses årsberetning tabel 3.3.1B Funktionelle Virksomhed.

<sup>8</sup> Godkendelsesårets pris- og lønniveau

**TABEL 3.3.4.** / Oversigt over afsluttede bygge- og anlægsprojekter § 12.14.03 (mio. kr.)

Projektbetegnelse	Bygge-start	Forventet afslutning v. byggestart	Faktisk afslutnings-tidspunkt	Oprindelig budgetteret totaludgift	Total udgift <sup>9</sup>	Bevilling modtaget
Faciliteter for Skibsbaseret helikopter	2013	2017	2019	119,6	110,4	2014
MHMM <sup>10</sup> - Hærens standard garage, Antvorskov	2016	2018	2019	60,0	53,6	2016
MHMM - Hærens standard garage, Høvelte	2016	2018	2019	56,0	50,7	2016
Renovering af start- og landingsbane, Flyvestation Skrydstrup	2018	2019	2019	60,3	46,0	2018
MHMM - Materiel-, bad- og omklædningsfacilitet, Antvorskov	2016	2018	2019	32,0	23,4	2016
MHMM - Materiel-, bad- og omklædningsfacilitet, Antvorskov	2016	2018	2019	32,0	23,4	2016

Der er udvalgt to bygge- og anlægsprojekter, der er afsluttet i 2019. De to projekter er etablering af standardgarage på Høvelte Kaserne (under Modernisering af Hærens Mandskabs- og Materiefaciliteter) og Støjdæmpning af Hovnæsbakke Skydebaner i Jægerspris Skydeterræn.

### Modernisering af Hærens Mandskabs- og Materiefaciliteter fase I, Standardgarage med materiel-, bade- og omklædningsfaciliteter på Høvelte Kaserne

På Høvelte Kaserne er opført en ny opvarmet garage, bygning 305 til den Kongelige Livgarde. Garagen er en del af det samlede projekt Modernisering af Hærens Mandskabs- og Materiefaciliteter (MHMM). Byggeriet indeholder 16 standpladser til Forsvarets største sensitive køretøjer, ti sikrede depoter, to pudsestuer, to briefingrum, diverse toiletter, tørrerum samt bad og omklædning for op til 175 personer.



Høvelte Kaserne bygning 305. Opvarmet garage  
Foto: Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse

<sup>9</sup> Godkendelsesårets pris- og lønniveau

<sup>10</sup> Modernisering af Hærens Materiel- og Mandskabsfaciliteter

Garagen er bygget i tre etager og omfatter i alt 2.900 m<sup>2</sup> netto, der er bygget iht. bygningsklasse 2020. Hovedentreprenør på byggeriet er Ole Jepsen A/S, og Sweco A/S er brugt som rådgiver.

De oprindelige garager på kasernen er uden varme, ventilation, korrekt belysning og akustikregulering m.m. Dette byggeri skaber nye tidssvarende rammer, hvilket giver et væsentligt bedre arbejdsmiljø under klargøring og vedligehold af enhedens køretøjer. Samtidig sikres bedre faciliteter til opbevaring af sensitivt materiel, herunder elektronik og våben samt forbedrede faciliteter til bad og omklædning samt opbevaring af personlig udrustning, hvilket alt i alt er et kvalitetsløft for både materiel og personel.



Høvelte Kaserne bygning 305. Omklædning samt opbevaring af udrustning  
Foto: Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse

Projektet har oplevet nogle udfordringer med blandt andet et halvt års forsinkelse på levering af betonelementer grundet den overophedede byggebranche. Derudover blev der konstateret dårligere jordbundsforhold under en del af byggefeltet end forudsat i forundersøgelserne, og senere blev projektet ramt af et dobbelt skybrud, som resulterede i, at en del af fundamentarbejdet måtte nedbrydes og laves om.

Der har været et godt samarbejde med både Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, Forsvarsministeriets Center for Arbejdsmiljø og Livgarden.

Projektet blevet billigere end forventet, primært grundet lavere omkostninger på MHMM-projekterne end oprindeligt estimeret. På trods af den kraftige tidsforskydning i færdiggørelsen af projektet vurderes det som en succes, idet bygningen blev etableret efter planerne og inden for budgettet.

Fakta	
Hjemmel	Aktstykke nr. 19 af 24. november 2016 (indeks 2016)
Byggestart	18. oktober 2017
Forventet afslutningstidspunkt ved byggestart	December 2018
Faktisk afslutningstidspunkt	10. maj 2019
Tildelt budgetramme	56,0 mio. kr. (indeks 2016)
Endeligt forbrug	50,7 kr. (indeks 2016)

### Støjdæmpning af Hovnæsbakke Skydebaner i Jægerspris Skydeterræn

Hovnæsbakke skydebaner er beliggende på Jægerspris skydeterræn og anvendes primært af værnepligtige, men også af andre brugere under Forsvarsministeriets område samt Hjemmeværnet og Politiet. Herudover udlejes skydebaneanlægget, der består af to parallelle skydebaner med en vold imellem, til private skytteforeninger.

Ved Frederikssund kommunes tilsyn med skydebanen i 2012 udbad kommunen sig en fornyelse af miljøgodkendelsen, da den eksisterende miljøgodkendelse var fra 1991. Skydebanen skulle dermed leve op til gældende miljøregler, herunder om støj, hvilket medførte et krav fra kommunens side om yderligere støjdæmpning. Der blev undervejs i forløbet arbejdet med flere forskellige niveauer af støjdæmpning efter ønske fra brugerne for at få så meget skydetid som muligt, ligesom de forskellige løsninger blev drøftet med Frederikssund kommune. Der blev opnået enighed om en løsning med otte meter støjvolde med støjskærme ovenpå, men iværksættelse af anlægsarbejdet til denne løsning afventede færdiggørelse af Sjælsø Skydebaner. Denne løsning blev valgt for ikke at lukke begge skydebaner på en gang.

I 2018 blev en løsning med mobile skydeskure valgt som alternativ, og projektet blev iværksat i marts 2018 og ressourcefastsat til 12 mio. kr. Skydebaneinspektoratet, der er ansvarlig for godkendelse af Forsvarsministeriets skydebaner, havde set mobile skydeskure i brug under et besøg i Sverige og anbefalede disse. Det viste sig, at de mobile skydeskure kun kostede 8,5 mio. kr., væsentligt mindre end løsningen med støjvolde, ligesom de havde bedre støjdæmpning end den oprindeligt valgte løsning.

Også ud fra en totaløkonomisk betragtning er de mobile skydeskure en bedre løsning. Beregninger viser, at drift og vedligehold udgør 43.000 kr. pr. år inkl. tilkaldevagt og service på alle installationer, hvilket svarer til 2,2 mio. kr. over 50 år. Hertil kommer, at der allerede nu er indkøbt kritiske reservedele for 170.000 kr. for at minimere fremskaffelsestiden ved et eventuelt nedbrud. Dermed undgås længerevarende lukning af banerne ved et eventuelt nedbrud. Det vurderes, at levetiden på reservedele er ca. 50 år. Alt i alt vurderes løsningen med mobile skydeskure som det bedste totaløkonomiske valg.

De mobile skydeskure kører på skinner frem mod målskiverne, og der kan skydes på afstande fra 0-50 meter, 100 meter og 200 meter. Skurene er otte meter dybe, 16,5 meter brede og fire meter høje. De mobile skydeskure kører på batterier, der oplades hver gang, skydeskurene er på standplads på enten 50, 100 eller 200 meter. De skydende ligger i læ for vind og vejr inde i skydeskurene i stedet for som før at ligge på jorden i det fri. Der har været mange positive tilbagemeldinger fra brugerne for denne løsning.



Byggeri af støjdæmpning i form af mobilt skydeskur på Hovnæsbakke Skydebane  
Foto: Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse

Med etablering af de mobile skydeskure er støjniveauet dæmpet fra 74 dB til 59 dB, hvilket er lidt bedre end løsningen med støjvolde. Ud over den for omgivelserne umiddelbare fordel ved støjdæmpningen giver det lavere støjniveau også mulighed for mere skydetid og dermed bedre udnyttelse af skydebanen til glæde for de brugende enheder.

De udfordringer, der har været med byggeriet af de mobile skydeskure har primært vedrørt sikkerhed i mekanikken ved kørsel frem og tilbage på skinnerne. Ud over de installerede sikkerhedsanordninger er der blevet udarbejdet en procesmanual og vejledninger til både facility management-leverandøren og ejer af skydebanen, Kompetencecenter Danmark. Der har ligeledes været udfordringer med brugen af skydeskurene. Dels er normalt lys for skarpt ved natteskydning, så der er nu etableret rødt lys inde i skuret, så øjnene kun skal bruge få minutter på at vænne sig til nattemørket. Herudover kan der være enkelte brugere, som har svært ved at læse en manual og udføre processerne i den beskrevne rækkefølge. Hvis rækkefølgen i processerne ikke følges, kan skuret ikke køre. Der arbejdes stadig på en løsning for at afhjælpe disse udfordringer.

Projektet har på alle måder oversteget forventningerne både hos de værnepligtige og andre brugere samt i Ejendomsstyrelsen, hvad angår økonomi og støjdæmpning.

Fakta	
Hjemmel	Iværksættelsesskrivelse af 22. marts. 2018 (indeks 2018)
Byggestart	9. april 2018
Forventet afslutningstidspunkt	21. oktober 2019
Faktisk afslutningstidspunkt	16. oktober 2019
Tildelt budgetramme	12,0 mio. kr. (indeks 2018)
Endeligt forbrug	8,5 mio. kr. (indeks 2018)

**TABEL 3.3.5.** / Afhændelser § 12.14.04 (mio. kr.)

	Årets indtægt
Jonstruplejren	203,7
Andel af Flyvestation Skalstrup	14,8
Stensved Kaserne	7,9
Aarestrupvej 126	0,2
Ekspropriation vedr. Ny bane Aalborg lufthavn	0,3
Ekspropriation vedr. Ringsted-Femeren Banen	0,1
Ekspropriation Skive Vand (9.499kr.)	0,0
Ekspropriation vedr. Cityringen Østerport (8.500kr.)	0,0
<b>Sammenlagt salgssum i 2019</b>	<b>227,0</b>

# 4. Ledelsespåtegning

Årsberetningen er aflagt i henhold til bekendtgørelse nr. 116 af 19. februar 2018 om statens regnskabsvæsen.

Årsberetningen omfatter de bevillinger på finansloven, som Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse er ansvarlig for, herunder de regnskabsmæssige forklaringer, som skal tilgå Rigsrevisionen i forbindelse med bevillingskontrollen for finansåret 2019:

§ 12.14.01 Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse

§ 12.14.02 Etablissementsdrift og bygningsvedligeholdelse

§ 12.14.03 Bygge- og anlægsarbejder

§ 12.14.04 Provenu ved afhændelse af ejendomme

§ 12.14.05 Oprydning efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland

## 4.1. Påtegning

Styrelseschefen tilkendegiver hermed:

- For direktøren for Koncernøkonomi og Drift, at underskriveren ikke er bekendt med økonomiske forpligtelser ud over de i regnskabet medtagne, eksempelvis retlige tvister, kautionsforpligtelser, hensættelser og eventualforpligtelser, og at det aflagte regnskab indeholder de udgifter/indtægter, der vedrører driften for pågældende styrelse i regnskabsåret. Underskriveren tilkendegiver endvidere, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.
- For departementschefen, at målrapporteringen i årsberetningen er rigtig, dvs. at målopstillingen og målrapporteringen på mål- og resultatplanen er fyldestgørende, at der er adgang til det grundmateriale, som målrapporteringen i årsberetningen bygger på, og at der ved styrelsen er arbejdsgange, som kvalitetssikrer de oplysninger og vurderinger, der indgår i årsrapporten.


København, den 12. marts 2020



---

Bjørn Ingemann Bisserup  
Styrelseschef

København, den 16. marts 2020



---

Mads Kvist Eriksen  
Direktør for Koncernøkonomi og Drift

København, den 16. marts 2020



---

Thomas Ahrenkiel  
Departementschef



**FORSVARSMINISTERIET**  
**EJENDOMSSTYRELSEN**

Arsenalvej 55  
9800 Hjørring

Telefon: +45 7281 3000  
E-mail: [fes@mil.dk](mailto:fes@mil.dk)  
[www.ejendomsstyrelsen.dk](http://www.ejendomsstyrelsen.dk)

EAN: 5798000201286